

Varigheden af opholdet i disse anstalter vil imidlertid ikke være at fastsætte af dommeren, men bør overlades til anstaltens direktionens afgørelse.

Opholdet i anstalten vil kunne afkortes ved en foreløbig løsladelse af de unge mennesker, som vedblive at stå under tilsyn af anstaltens direktion.

Adhang.

1. Regeringerne have den hidtil lidet påagtede pligt at oprette et tilstrækkeligt antal opdragelses- og forbedringsanstalter for unge forbrydere.

Disse bør have en forskellig organisation, eftersom de ere bestemte til at optage unge forbrydere, som ere frikendte på grund af manglende skelneevne, eller til at fuldbyrde frihedsstraffe.

2. Den unge forbryder, som efter dommerens kendelse bør anbringes i en opdragelses- eller forbedringsanstalt, kan kun anbringes i en privat anstalt af den kategori, når denne står under statens tilsyn.

Dette tilsyns opgave er overhovedet at undersøge disse anstalters statuter, programmet for undervisningen og opdragelsen i almindelighed, såvelsom reglementerne og måden, hvorpå de udføres. Tilsynet udøves af en dertil indsat central autoritet ved periodiske inspektioner, ved indhentelsen af årsberetninger og ved at give anstalterne instruktioner m. m.

Fængselspraxis.

Fangernes korrespondance. Det har interesseret mig meget som forhenværende fængselsmand at læse de artikler, som Tidsskriftet har indeholdt om fangernes korrespondance, og da sagen utvivlsomt er vigtig i adskillige henseender, tillader jeg mig at komme med et lille indlæg, der fortrinsvis betragter den fra fængselspræstens side.

Jeg ved slet ikke, hvorledes jeg skulde være kommen ud af det i fængslet, hvis jeg ikke både i brevene fra fanger og brevene til fanger havde haft så ypperligt et middel til at lære dem at kende og til at komme dem ind på livet. Strax fra min ansættelse som fængselspræst gjorde jeg mig til regel at notere ethvert brev, som kom eller gik, i min bog over fangerne, med nøjagtig angivelse af datum, adresse og, hvor der var anledning dertil, korte antydninger af indholdet, og jeg befandt mig så vel derved, at jeg aldrig ophørte dermed i de 6 år, jeg tjente ved fængslet. Naturligvis tager det nogen tid, men langt fra så megen, som man skulde vente, idet øvelsen gør mesteren; det er kun i begyndelsen, medens man endnu ikke kender fangen nærmere, at der skal læses med omhu, og heldigvis ere vore fængsler i norden jo ikke overfyldte. Ganske urigtigt vilde det naturligvis være for sin egen skyld at forholde fangerne deres breve i mange dage, til man selv havde fuldstændt studiet af dem; det mærke de snart, og det tilgive de ikke præsten, men expederer man hurtigt og med god villie, ville de fleste og navnlig de bedste fanger betragte præstens opmærksomhed for deres breve som en opmærksomhed mod dem selv.

Man siger jo nok, at fangebreve ere indholdsløse, så den tid, der anvendes på dem, er spildt, og til en vis grad har man ret. De fleste breve, som soldater skrive hjem under en krig, ere også indholdsløse eller angå kun småting, som de fleste læsere ikke ville have mindste nytte af. Men ligesom man i Danmark har kunnet samle en ikke uanselig bog af soldaterbreve fra 1848—50, der virkelig fortjente at opbevares, således tror jeg også, det går med fangebreve. Der er guldgrube at finde i dem, når man har levende interesse for fanger og fangekår, og de forekomme efter mit skøn ikke så sjældent.

For at behandle den enkelte fange rigtigt, skal man gerne have rigtig rede på familieforhold og på hele fortiden; hvad akterne give, er ofte utilstrækkeligt og ofte farvet. Brevene, både de afgående og de kommende, give mange

uvurderlige oplysninger. Det lader sig gøre af et par skrivelser, som udveksles mellem ægtefæller eller mellem forældre og børn, at uddrage en sikker slutning om forholdet, hvor meget end ordene ere satte på skruer; ja jeg synes allerede at kende en hel del til, hvorledes fangen har været stædt i det, når jeg læser i hendes søns brev til hende: „Søster DORTHEA har slagtet en gris, men ikke haft noget at undvære til os af betydenhed“.

Ligeså oplysende kunne brevene være, hvad fangens fremtid angår, og den gælder det jo om at tænke på og om muligt berede på en god måde fra den første dag af, han eller hun er i fængslet. Det kan næsten ikke undgås, at man gennem fangens breve til familien og familiens til ham kan skimte, i hvad retning tankerne gå, om der er nogen iver for at komme til oprejsning og bane sig vej hjemme eller udenlands, eller om man lader fem være lige. Læser jeg i et fangebrev: „Enten jeg ser til højre eller til venstre, så er der ikke mere for mig i denne verden“, så ved jeg, at her trænges til spore; læser jeg derimod glimrende beskrivelser over, hvad der skal udrettes i Amerika, så ved jeg, at der er brug for en spand koldt vand i blodet.

Af største betydning ere brevene dog til iagttagelse af den gavnlige eller skadelige indflydelse, som fængslet øver på fangen. Det er i grunden slet ikke så svært ved nogen øvelse at opnå en tålelig evne til at skelne religiøse flokler fra en søgte bevægelse i hjertet. Ingen vil tvivle på, hvorledes det står til med den fange, som (i anledning af benådning) skriver: „Jeg sætter min lid til dem, deres velbårne Etatsråd, og dernæst til den almægtige Gud“. Vanskeligere synes det at være, når brevet fra først til sidst er en yderst alvorlig prædiken om denne verdens grulige syndefuldhed, tilsyneladende fuld af ruelse, men i ni tilfælde af ti kan den kyndige læser ganske roligt sige: Hidtil har dette menneske kun haft skade af fængslet, thi han har blot lært herinde at behage sig selv ved at prædike for andre, særligt sin gode familie. En virkelig begyndende omvendelse ytrer

sig ganske anderledes, og godt er det for alvorlige fængselsmænd, at ydmyghed, omvendelsens første frugt, så van-skelig lader sig eftergøre. Det er bedre end mange op-styltede ord, når en kvindelig fange skriver hjem: „Her gå vi ikke i kirke for at vise vore ny kjoler“. Der er virke-ligt håb at øjne, når det hedder: „Tilgiv jeres gamle moder den skændige plet, hun har sat på sine børn“, når to tjenestepiger skrive, den ene: „Dette er den bedste og nyttigste tjeneste, jeg har endnu haft“, den anden: „LINE, du sagde engang, at jeg aldrig talte om Vorherre, nu har jeg lært ham at kende en lille smule“, når en ung pige, der havde født i dølgsmål og ombragt sit foster, siger til sø-steren: „Du må gerne tage og bruge blomsterne på min hat, jeg kommer ikke til at bære roser mere“.

Mere end en gang er det hændtes mig i min praxis, at et brev har givet mig personlig gode vink. Når en fange var så venlig at mælde, at præsten var „yndig“, vidste jeg temmelig sikkert, at det var galt fat ikke blot med hende men også med mig, hvorimod det ikke generede synderligt at få det mistillidsvotum: „Nu er jeg fast, skønt præsten ryster på hovedet“.

En ting lærte jeg ved den stadige opmærksomhed på fangernes breve, og det var at få en ganske overordenlig mistænksomhed overfor søstre og kusiner, onkler og tanter, ikke just i almindelighed, men som adressater og brevscri-ver. De grasserede navnlig i kvindefængslet, mindre i mandsfængslet, ligesom der vist overhovedet er mere at passe på og mere at lære af kvindefangers end af mands-fangers breve, thi mandelist er vel behønde, men kvindelist er uden ende. Når visse kvindelige fanger blev løsladte, viste der sig jevnlig en ganske splinterny tante eller kusine i brevform nogen tid efter, hendes brevs indhold så løselig betragtet ganske uskyldigt ud, men det var dog bedst at være forsigtig med slige hidtil ubekendte væsener. En ret ku-riøs historie, som lyder utrolig, men for hvis sandhed jeg kan indestå, vil jeg berette med det samme. En dag kom

der et sjællandsk brev til en kvindelig, ofte straffet tyv fra det allernordligste Jylland. Brevskriveren optrådte som onkel eller fætter, det husker jeg ikke, og tilbød vedkommende pige ophold hos sig efter løsladelsen. Da jeg bestemt vidste efter mine optegnelser, at hun aldrig havde været på Sjælland uden som fange og aldrig korresponderet med andre end jyder, var sagen yderst mistænkelig, men på den anden side vare hendes kår i hjemstavnen fortvivlede, og her var måske en udvej. Jeg gav hende derfor brevet, men talte alvorligt med hende om mine tvivl; hun blev højst overrasket og forsikrede, at hun kendte ikke brevskriveren, følgelig blev vi hurtigt enige om, at hans tilbud duede ikke, og ved løsladelsen rejste hun tilbage til Jylland. Omtrent et år efter var hun atter i fængslet, og akterne udviste, at hun fra Jylland var rejst til Sjælland, just til brevskriverens egn. På mine spørgsmål forklarede hun, og jeg tror, at hun talte sandhed: Da hun ikke kunde finde sit udkomme hjemme, besluttede hun at opsøge den mand, som havde sendt brevet, skønt hun ikke havde anelse om, hvem det var. Hun fandt ham ganske rigtigt efter adressen, og det viste sig at være en forhenværende fange i Vridsløse, der havde siddet side om side med en af hendes gamle bekendte fra Jylland. Deres konversation gennem cellevæggen havde drejet sig om mange ting, iblandt andet om hende, og så havde sjællænderen fået den forfløjne ide efter sin løsladelse at tilskrive hende, men da hun kom, havde han naturligvis hverken kunnet eller villet gøre hende noget godt. Det var en påmindelse om forsigtighed med breve.

Og dog vilde det næppe være rigtigt at være altfor nøjeregnende, så man glat væk kasserede en længselsfuldt ventet skrivelse, fordi der i den forekommer mindre heldige udtryk. Det skurrer lidt, når der skrives ind til en fange: „Gud give, du var ude af den butik“, eller når brevet væsentlige indhold er løftet om en glad aften, når han kommer ud. Men det gør næppe så megen skade, at fangen

får denne hilsen, som det vilde sætte ondt blod, at han lukkedes ude fra enhver berørelse med sine egne. Og kommer der fra fangens side ytringer af utålmodighed mod familien, der tier stille, eller mod fængslet, der trykker hårdt, vil det vist også være godt at gå skånsomt tilværks, disse ytringer ere så naturlige og så oprigtige.

Efter mit skøn er den indrømmelse til fangen, at han til bestemte tider, hvis han ellers opfører sig godt, tør træde i skriftlig forbindelse med slægt og bekendte, en god ting både for ham selv og for dem, som have med ham at gøre i fængslet. Der skal passes godt på, fordi også dette kan misbruges og sikkerlig vil blive misbrugt, når fangen ikke føler, at årvågne øjne følge hans færd også i dette stykke; den kundskab, som gennem brevene kan indvindes til fangen og hans intimeste forhold, må bruges med stor takt, det var meget uheldigt, om han fik den tanke, at man var nysgerrig, eller at man gik ud på at rette stil. Men når dette iagttages, kan der vist tilstås temmelig megen frihed i, hvem der skrives til, og hvad der skrives om på sømmelig vis, uden at man kommer til at fortryde det.

V. MUNCK.

Officielle aktstykker.

N O R G E. Om Udfærdigelse af en Lov om Forandringer i Lov af 12te Juli 1848 angående Bods-fængslet m. v. Justits-Departementets underdanigste Indstilling af 23de Februar 1884, som ved kongelig Resolution af samme Dato nådigst er bifaldt.

Efterat spørgsmålet om en fuldstændig reform eller omorganisation af vort hele strafanstaltvæsen, — hvilket spørgsmål som bekendt i sin tid havde foranlediget nedsettelsen af en kongelig kommission, af hvis arbejde fremgik som resultat opførelse af „Bods-fængslet“ ved Kristiania og loven om dets benyttelse af 12te Juli 1848, — derefter i nogen tid havde været stillet i bero, blev sagen i begyndelsen